

Ігор БРИНДАК

У цьому номері ми поговоримо про фільм „Діамантова рука”. Так, так, дорогий читачу, саме про цю знамениту кінокомедію Леоніда Гайдая із Юрієм Нікуліним у головній ролі. Запитаєте: який інтерес може становити ця стрічка людей релігійних?! Виявляється, що може. Бо не зважаючи на те, що була знята в чисто розважальною метою, містить деякі епізоди, які можуть бути повчальними для нас.

Фільм „Діамантова рука” вийшов на екрани в 1969-му році і з того часу користується великою популярністю глядачів. Впродовж року його обов'язково пустить в ефір якийсь телеканал. Це вже стало своєрідною традицією. Цитати із цієї стрічки навіть стали прислів'ями, приказками, анекдотами. Враховуючи те, що майже всі читачі цей фільм бачили, переповідати його сюжет немає потреби. Краще зупинимось над деякими цікавими моментами.

Напевно, всі пам'ятають епізод, коли контрабандист Льолік (його роль виконував Анатолій Папанов) намагається обманом зняти із Семена Семеновича Горбункова гіпс думаючи, що там знаходяться, діаманти. Отож звучить фраза Семена Семеновича: „У вас вус відклеївся”. Льолік каже: „Дякую” і приклеює вус на місце. Тоді Горбунков наводить на нього пістолет і командує: „Руки вгору”.

Кожен запитає: а що тут такого особливого? Чоловік зрозумів, що розмовляє з шахраєм, і відповідно зреагував! Так, це правда. Але те, що в кіно є само собою зрозумілим, чомусь в реальному житті не справджується. Ми зараз живемо у світі великих маніпуляцій. І

велике число людей цьому піддається. За прикладами далеко ходити не треба. Всі погодяться, як ситуацію в нашій державі висвітлюють провладні ЗМІ в сусідній Росії. Багато людей дивуються: як можна так брехати? Однак мільйони людей в цю пропаганду повірили. Не раз ситуація стає парадоксальною: тому, що дізнаються «з телевізора», вірять більше, ніж своїм родичам чи друзям, які проживають в Україні.

Але і серед нас зерна шахрайства часто дають рясні плоди. Скільки людей у нас звертається до різного роду ворожбитів, магів, екстрасенсів, „цілителів”. І то не зважаючи на постійні застереження як з боку Церкви, так і з боку науки. Але люди все одно туди ідуть. Або скільки людей в нашому західному регіоні потрапили під вплив секти Догнала. І її провідникам вірять беззаперечно. Більше, ніж Церкві, більше, ніж своїм рідним і близьким. То чому ж люди так сильно піддаються обману і маніпуляції? Основна причина є досить простою: бо щось з того, що використовують маніпулятори, є правдою. Інколи дійсно, наприклад, ворожбити можуть сказати якусь інформацію, яка пізніше справдиться, іноді чуже нам телебачення може показати якийсь правдивий відеоролик... Однак довкола тих крупин правди є велика павутина брехні, в яку люди і потрапляють. Хочу нагадати читачам, що навіть і диявол часами може говорити правду. Так читаємо у Святому Письмі, що коли апостол Павло і його супутник на ім'я Сила були у місті Филиппи, то там зустріла їх жінка одержима демоном, яка кричала: „Ці люди - слуги Всевишнього Бога, які звіщають вам путь спасіння” (Ді.16,17). Пізніше читаємо, що Св. апостол Павло вигнав з неї злого духа і вона перестала ці слова кричати. Але звернімо увагу: те, що вона кричала, було правдою. Павло і Сила дійсно були слугами Всевишнього Бога і дійсно звіщали людям путь спасіння. Однак вони самі не бажали слухати цю „правду”, бо знали, що остаточно вона походить від „батька брехні”, який використовує її як приманку. Тому не піддаваймося на такі хитрощі, аргументуючи, що щось з того, що вони говорять, є правдою.

Інша причина, чому багато осіб піддаються на різні маніпуляції, є набагато серйознішою, хоч, можливо, охоплює менший відсоток людей. Це те, що більшість людей бажає, щоб саме ця інформація була правдивою, а іншого чути просто не бажать. Іноді це може бути результатом упередження як до окремої особи, так і до цілих груп, національних та релігійних. Якщо, наприклад, людина має упередження до Церкви, то будь-яка негативна інформація про священника для неї відразу стане правдивою. Людина ніколи не захоче достовірність такої інформації перевірити. А іноді вона легко вірить брехні, бо ця брехня тішить її самолюбство та виставляє у дуже привабливому світлі. І знову повернемося до нашого фільму «Діамантова рука». В ньому є теж приклад крайнього упередження. Це розмова міліціонера із керуючою будинковою управою. Нагадаю читачам слова того діалогу.

Міліціонер: «Ви давно знайомі із Семеном Семеновичем Горбунковим?».

Керуюча: «Як би вам сказати, років з десять».

Міліціонер: «І що, всі ці десять років він отак-от пив, дебоширив і, так би мовити, морально розкладався?!».

Керуюча: «Ні, всі ці десять років він вдало маскувався під порядного чоловіка».

Суть цієї розмови була дуже простою -- міліціонер хотів логічною аргументацією підвести керуючу до думки, що, можливо, її негативна оцінка Семена Семеновича Горбункова є помилковою. Однак упередження взяли гору, навіть той період, коли вона знала його з позитивної сторони, вважає тільки вдалим маскуванням. Можливо, комусь така ситуація і подобається, коли люди вірять будь-якій брехні тільки тому, що хочуть, щоб вона виявилась правдою. Або навпаки, вперто не визнають ту або іншу інформацію тільки через те, що не хочуть, щоб вона виявилась правдивою. Але така позиція до нічого доброго не приведе. Євангеліє говорить: «Пізнайте істину і істина зробить вас вільними». (Йо.8. 37). Читаємо Святе Писання і бачимо, що перед тим, як на ізраїльський народ випадали різні нещастя, Бог посилав своїх пророків, які застерігали людей, а заодно й попереджали, як можна їм запобігти. Але люди пророків не слухали, часто переслідували а іноді й вбивали. І як результат, великі кари випадали на вибраний народ. У 30-тих роках минулого століття мільйони німців повірили, що вони є вищою расою, а всі проблеми, які в них існують, походять від іногородців, в першу чергу -- від євреїв. Чим це все закінчилося, ми дуже добре знаємо.ÂÂÂ

Ті, хто вірять тій або іншій пропаганді, навіть здогадуючись, що вона є фальшивою, тільки через те, що вона уприємнює їх слух, рано чи пізно в цьому серйозно каятимуться. Краще повчимося у головного героя «Діамантової руки»: зрозумів, що має справу з шахраєм, відразу дав йому належну відсіч. Подібно діймо і ми. Бачимо, що якийсь телеканал має замовний характер і займається паплюженням чесних людей – не переглядаймо його новин. Переконалися, що якась спільнота, релігійна чи не релігійна, діє нечесними методами, – пориваймо з нею стосунки. І ще один важливий момент. Раніше слово брехня означало не обман, а собачий гавкіт. Звідси і пішов вислів «бреше як пес». Чому ж пізніше це слово стало синонімом до слова обман. Просто люди зауважили, що якщо хтось на когось говорить велику кількість негативу, то там явно правди немає. Учимося і ми розпізнавати фальш за цією ознакою. Якщо, наприклад, у якісь спільноті прийнято постійно паплюжити людей, котрі до неї не належать (наголошую саме людей, а не явища), або там є сильний дух упередження, подібно до того, який згадувався вище,

то будьмо певні, що ця спільнота пошуками правди не переймається.

Вище вже згадувалося, що деякі цитати із «Діамантової руки» стали приказками чи просто жартівливими висловами. Дві з них варто навести у даній публікації. Надаємо їх тут у мові оригіналу, так, як під час перекладу вони гублять своє звучання: «за чужой счѣот п'ют даже трезвеннікі і язвеннікі»; «нет такова мужа, который би хоть раз в жизни не мечтал стать холостяком». Для чого їх тут цитується? Вся справа в тому, що у фільмі їх вживають персонажі, які самі ведуть аморальний спосіб життя. І при цьому вони впевнені, що всі інші є такими ж. Тут якраз справджується відома народна мудрість, яка гласить: кожен судить в міру власної зіпсутості. До речі, психологи стверджують, що людина у ближньому найперше бачить ті вади, які властиві для неї самої. Врешті решт, про це говорить і Євангеліє: «Чого ти дивишся на скалку в оці брата свого? Колоди ж у власному не помічаєш» (Мт. 7,3). Тому уникаймо поспішного осуду інших.

На завершення хочеться звернути увагу ще на один аспект наших роздумів. «Діамантова рука» -- це не тільки кінокомедія, але також і детектив. Але детектив позитивний, який остаточно підводить глядача до висновку, що красти або займатися шахрайством – це погана справа, а тому. рано чи пізно це принесе гіркі плоди. Отож, як бачимо, на перший погляд це нібито розважальний фільм, а в той же час може дати добру науку. Тому переглядаймо його не тільки, щоб посміятися, але і щоб зробити для себе належні висновки.

Ігор БРИНДАК «У Вас вус відклеївся...»//СЛОВО № 3 (59) 2014, с.27-29